

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno DLXXVII. ad annum DXC.

Parisiis, 1644

Concilium Avtisiodorens. Synodus Ab Avnachario Episcopo Avtisiodorensi
cum dioecesis suae abbatibus & presbyteris celebrata sub annum Christi
DLXXVIII. id est, Pelagii II. papae I. Chilperici regis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15221

habere existimat actiones. Quem ordinem legibus per omnia conuenientem, atque consentaneum demonstrari illa regula manifestat, quæ præcepit actorem forum semper sequi pulsati. Clericis vero pulsatis in episcopali iudicio forum competere, principalium quoque sanctionum designat auctoritas.

Sup. 3. q. 6.
neminem.

ANNO
CHRISTI
578.

CONCILIVM

AVTISIODORENSE.

SYNODVS

AB AVNACHARIO EPISCOPO AVTISIODORENSI
cum diœcesis suæ abbatibus & presbyteris celebrata
sub annum Christi DLXXVIII. id est, Pelagii II. pa-
pæ I. Chilperici regis XVII.

TITVLI CANONVM.

I. De Kalendis Ianuariis.	palla inuoluantur.
II. Vt quadragesima initium in epi-
phania nuntietur.	XIII. Vt diaconus pallis scapulas
non inuoluat.
III. Vt vota & vigilia in ecclesia
exoluantur.	XIV. Ne quis in baptisterio sepelia-
tur.
IV. Vt auguria & sortilegia non
fiant.	XV. Ne mortuus supra mortuum
mittatur.
V. Vigilia S. Martini interdicta.	XVI. De obseruatione diei domi-
nicæ.
VI. Vt chrisma a media quadrage-
sima petatur.	XVII. De iis qui sibi mortem con-
sciscunt.
VII. De Synodis presbyterorum, &
abbatum.	XVIII. Vt baptisnus extra Pa-
scha nisi moribundis non confe-
ratur.
VIII. Quod mulsu in altari of-
ferre non liceat.	XIX. Vt Missæ a ieiunis clericis
celebrentur & audiantur.
IX. Ne chori & cantica puella-
rum, nec conuiuia in ecclesia per-
mittantur.	XX. Vt archipresbyter de clerico-
rum adulteriis episcopo, vel ar-
chidiacono denuntiet.
X. Ne in altari ubi episcopus Mis-
sas dixit presbyter illa die Mis-
sas dicat.	XXI. Vt clerici coniugati ab vxoribus
abstineant.
XI. De vigiliis Paschæ, Natalis, &
aliarum solennitatum.	XXII. Relictæ clerici post eius mor-
tem alteri nubere non licet.
XII. Ne mortuis eucharistia de-
tur, nec osculum: & ne velo vel	XXIII. De pœna abbatis qui mona-

Concil. Tom. 13.

F

- chi peccata non emendat, aut denuntiat.
- XXXVI. Vt mulier eucharistiam nuda manu non accipiat.
- XXIV. Abbati aut monacho ad nuptias ire non licet.
- XXXVII. Ne mulier pallas dominicas contrectet.
- XXV. Abbati aut monacho filios de baptismo habere non licet.
- XXXVIII. Vt nullus cum excommunicato communicet.
- XXVI. De pœna abbatis qui mulierem in monasterium ingredi permiserit.
- XXXIX. Vt qui cum excommunicato communicat simili sententia subiaceat.
- XXVII. Nouercam in uxorem accipere non licet.
- XL. Ne presbyter inter epulas cantet, aut saltet.
- XXVIII. Nec priuignam ducere.
- XLI. Presbytero, vel diacono accusare non licet.
- XXIX. Nec cognatam.
- XLII. Vt mulier sine dominicali non communicet.
- XXX. Nec duas sorores.
- XLIII. De pœna iudicis qui clericum sine episcopi voluntate distrinxerit.
- XXXI. Nec consobrinā, aut sobrinā.
- XLIV. De pœna laici qui archipresbyteri admonitionem contemnit.
- XXXII. Nec relictam auunculi.
- XLV. De obseruatione horum Canonum.
- XXXIII. Vt presbyteri & diaconi reorum supplicia non spectent.
- XXXIV. Vt presbyter iudicio capitis non intersit.
- XXXV. Vt clericus clericum ad iudicem secularem non trahat.

CANONES.

I.

NON licet Kalendis Ianuarii² vetula, aut ceruolo facere, vel strenas diabolicas obseruare: sed in ipsa die sic omnia beneficia tribuantur, sicut & reliquis diebus.

II.

Vt omnes presbyteri ante epiphaniam missos suos dirigant, qui eis de principio quadragesimæ nuntient, & in ipsa epiphania ad populum indicent.

III.

^d Non licet compensos in domibus propriis, nec peruigilias in festiuitatibus sanctorum facere; nec inter sentes, aut³ ad arbores sacriuos, vel ad fontes vota exoluere: sed quicumque votum habuerit, in ecclesia vigilet, & matriculæ ipsum votum,

aut pauperibus reddat : nec sculptilia aut pede , aut homine lineo fieri penitus præsumat.

IV.

Non licet ad sortilegos , vel ad auguria respicere , non ad caragios , nec ad sortes , quas Sanctorum vocant , vel quas de ligno , aut de pane faciunt , aspicere : sed quæcumque homo facere vult , omnia in nomine Domini faciat.

V.

Omnino & inter supradictas condiciones , peruiigilias , quas in honore domni Martini observant , omnimodis prohibete.

VI.

Vt a media quadragesima presbyteri chrisma petant : & si quis infirmitate detentus venire non potuerit , ad archidiaconum suum , vel archisubdiaconum transmittat , sed cum chrismario & linteo , sicut reliquæ sanctorum deportari solent.

VII.

Vt medio Maio omnes presbyteri ad Synodum in ciuitatem veniant , & Kalendis Nouembris omnes abbates ad Concilium conueniant.

VIII.

Non licet in altario in sacrificio diuino mellitum , quod mulsum appellant , nec vllum aliud poculum , extra vinum cum aqua mixtum , offerre : quia ad grande reatum & peccatum pertinet presbytero illi , quicumque aliud poculum , extra vinum , in consecrationem sanguinis Christi offerre præsumpserit.

IX.

Non licet in ecclesia choros sæcularium , vel puel-

Matth. 21. larum cantica exercere, nec conuiuia in ecclesia
præparare, quia scriptum est: *Domus mea, domus
orationis vocabitur.*

X.

Non licet super vno altario in vna die duas Missas dicere: nec in altario vbi episcopus Missas dixerit, vt presbyter in illa die Missas dicat.

XI.

Non licet in vigilia Paschæ ante horam secundam noctis vigilias perexplere, quia in illa nocte non licet post mediam noctem bibere, nec in natali Domini, nec in reliquis solennitatibus.

XII.

Non licet mortuis, nec eucharistiam, nec osculum tradi, nec velo vel pallis corpora eorū inuolui.

XIII.

Non licet diacono, velo vel palla scapulas suas inuolui.

XIV.

Non licet in baptisterio corpora sepeliri.

XV.

Non licet mortuum super mortuum mitti.

XVI.

Non licet die dominico boues iungere, vel alia opera exercere, nisi pro causis constitutis.

XVII.

Capitular.
l. 7. c. 334.
Iuo part.
10. c. 6.

Quicumque se propria voluntate in aquam iactauerit, aut collum ligauerit, aut de arbore precipitauerit, aut ferro percusserit, aut qualibet occasione voluntariæ se morti tradiderit, istorum oblatio non recipiatur.

XVIII.

Non licet absque Paschæ solennitate vlllo tempore baptizare, nisi illos quibus mors vicina est, quos grabatarios dicunt. Quod si quis in alio pago, contumacia faciente, post interdictum hoc infantes suos ad baptismum detulerit in ecclesias nostras, non recipiantur vsque ad satisfactionem. Et quicumque presbyter ipsos extra nostrum permissum recipere præsumperit, tribus mensibus a communione ecclesiæ sequestratus sit.

XIX.

Non licet presbytero, aut diacono, aut subdiacono, post acceptum cibum vel poculum Missas tractare, aut in ecclesia dum Missæ dicuntur stare.

XX.

Quod si presbyter, quod nefas est dicere, aut diaconus, aut subdiaconus, post acceptam benedictionem, infantes procreauerit, aut adulterium commiserit, & archipresbyter hoc episcopo aut archidiacono non innotuerit si scit, integro anno non communicet, illi vero qui hoc commiserint depellantur.

XXI.

Non licet presbytero, post acceptam benedictionem, in vno lecto cum presbytera sua dormire, nec in peccato carnali misceri, nec diacono, aut subdiacono.

XXII.

Non licet relictæ presbyteri, nec relictæ diaconi, nec subdiaconi, post eius mortem maritum accipere.

XXIII.

Si monachus in monasterio adulterium commiserit, aut peculiare habere præsumpserit, aut furtum fecerit, & hoc abbas per se non emendauerit, aut episcopo, aut archidiacono non innotuerit, ad poenitentiam agendam in alio monasterio retrudatur.

XXIV.

Non licet abbati, nec monacho, ad nuptias ambulare.

XXV.

De consecr.
dist. 4. Non
licet abbati.

Non licet abbati filios de baptismo habere, nec monachis commatres habere.

XXVI.

Quod si quis abbas mulierem in monasterio suo ingredi permiserit, aut festiuitates aliquas ibi spectare præceperit, tribus mensibus in alio monasterio retrudatur, pane & aqua contentus.

XXVII.

Non licet vt aliquis suam nouercam accipiat uxorem.

XXVIII.

Non licet vt filiam vxoris suæ quis accipiat.

XXIX.

Non licet vt relictam fratris sui quis in matrimonium ducat.

XXX.

Non licet duas sorores, si vna mortua fuerit, alteram in coniugium accipere.

XXXI.

Non licet consobrinam, hoc est quæ de duobus

fratribus, aut de duabus sororibus procreatur, in coniugium accipere: nec qui de ipsis nati fuerint, in coniugio sociantur.

XXXII.

Non licet ut nepos auunculi uxorem accipiat.

XXXIII.

Non licet presbytero, nec diacono, ad trepallium, ubi rei torquentur, stare.

XXXIV.

Non licet presbytero in iudicio illo stare, unde homo ad mortem tradatur.

XXXV.

Non licet presbytero, aut diacono, vel cuiquam clericorum, de qualibet causa conclericum suum ad iudicem sæcularem trahere.

XXXVI.

Non licet mulieri nuda manu eucharistiam accipere.

XXXVII.

Non licet mulieri manum suam ad pallam dominicam mittere.

XXXVIII.

Non licet cum excommunicato communicare, nec cum eo cibum sumere.

XXXIX.

Si quis presbyter, aut quilibet de clero, aut de populo, excommunicatum absque voluntate ipsius, qui eum excommunicavit, sciens receperit, aut cum illo panem manducauerit, vel colloquium habere decreuerit, simili sententiæ subiacet.

XL.

Non licet presbytero inter epulas cantare vel saltare.

XLI.

Non licet presbytero, nec diacono, quemquam inscribere; sed in vice sua, si causam habuerit, aut fratrem, aut quemcumque sæcularem roget.

XLII.

° Vt vnaquæque mulier, quando communicat, dominicalem suum habeat. Quod si qua non habuerit, vsque in alium diem dominicum non communicet.

XLIII.

Quicumque iudex, aut sæcularis, presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de iunioribus, absque voluntate episcopi, aut archidiaconi, vel archipresbyteri, iniuriam inferre præsumpserit, anno ab omnium Christianorum consortio habeatur extraneus.

XLIV.

Si quis ex sæcularibus institutionem aut admonitionem archipresbyteri sui, contumacia faciente, audire distulerit, tamdiu a liminibus sanctæ ecclesiæ habeatur extraneus, quamdiu tam salubrem institutionem adimplere non studuerit. Insuper & multam, quam gloriosissimus dominus rex præcepto suo instituit, sustineat.

XLV.

Si quis hanc definitionem, quam ex auctoritate canonica communi consensu, & conuenientia conscripsimus ac instituimus, tam ad clerum, quam
ad

ANNO
CHRISTI
578.

ad populum commonendum, vel ad id quod constitutum est conseruandum, negligens inuentus fuerit, & ob hoc obseruare distulerit, aut eos qui ipsum audire neglexerint celauerit aut suppresserit, & in notitiam episcopi non deposuerit, anno a consortio fratrum, vel ab omnium Christianorum communione habeatur extraneus.

SUBSCRIPTIONES.

Aunacharius in Dei nomine episcopus constitutionem hanc subscripsi.

Vinobaudis abbas subscripsi.

Baudonius abbas subscripsi.

Francolus abbas subscripsi.

Cæsarius abbas subscripsi.

Desideratus abbas subscripsi.

Amandus abbas subscripsi.

Tegredus abbas subscripsi.

Vigilius presbyter subscripsi.

Gregorius presbyter subscripsi.

Claudius presbyter subscripsi.

Anianus presbyter subscripsi.

Saupandus presbyter subscripsi.

Theodulfus presbyter subscripsi.

Ruricius presbyter subscripsi.

Niobaudis presbyter subscripsi.

Antonius presbyter subscripsi.

Seuardus presbyter subscripsi.

Addo presbyter subscripsi.

Sindulfus presbyter subscripsi.

Audouius presbyter subscripsi.

Medardus presbyter subscripsi.

Badericus presbyter subscripsi.

Syagrius presbyter subscripsi.

Friobaudis presbyter subscripsi.

Eominus presbyter subscripsi.

Elladius presbyter subscripsi.

Theodemodus presbyter subscripsi.

Launouius presbyter subscripsi.

Leonastis presbyter subscripsi.

Medardus presbyter subscripsi per diaconum Leudegisilum.

Eunius presbyter subscripsi.

Filmatius presbyter subscripsi.

Nonnouius presbyter subscripsi.

Concil. Tom. 13.

G

Ballomeris presbyter subscripsi.

Romacharius presbyter subscripsi.

Medardus presbyter subscripsi.

Audila presbyter subscripsi.

Genulfus presbyter subscripsi.

Syagrius presbyter subscripsi.

Sindulfus presbyter subscripsi.

Vinobaudis presbyter subscripsi.

Apronius diaconus subscripsi.

Barbario diaconus subscripsi.

Leudegisilus diaconus pro Medardo subscripsi.

In hac Synodo fuerunt congregati episcopus unus, abbates septem, presbyteri 34. diaconi, qui in vice presbyterorum subscripserunt, tres tantum.

NOTÆ IACOBI SIRMONTI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Sub annum Christi DLXXXVIII.]* In Synodo Autifiodorensi nihil est quod tempus denotet, præter nomen Aunacharii episcopi qui præfuit. Nos, quia verisimile videbatur sub initia episcopatus habitam fuisse, satius duximus paulo post Concilium IV. Parisiense, cui interfuerat, collocare, quam ad annum Christi 590. quod nonnullis placuit, reicere. Absurdus autem illi faciunt, qui anno 614. collocant, cum exploratum sit Aunacharium vitam ad ea usque tempora non produxisse.

² *Vetula aut ceruolo facere.]* Quidam libri *vecola*, alii *vacola*, aut *vecolo*, legunt. Lectio nostra auctorem habet sanctum Eligium in sermone ad omnem plebem: *Nemo in Kalendis Ianuariis nefanda & ridiculosa, vetulas aut ceruolos, vel iocundos faciat.* Extat hic sermo in appendice tomi 9. operum sancti Augustini tract. 20. sine nomine auctoris: reuera autem est sancti Eligii episcopi Nouiomenensis veterum exemplarium consensu, & Audoeni testimonio in vita sancti Eligii. Hanc eandem lectionem confirmat, simulque quid sit vetula aut ceruolo facere docet vetus poenitentiale in codice Andegauensi: *Si quis, inquit, in Kalendis Ianuariis in ceruolo & in vetula vadet, tribus annis peniteat, quia hoc demonum est.* Utrobique porro *vetula* prisco more scriptum pro *vitula*.

³ *Ad arbores sacriuos.]* Sanctus Eligius in eodem sermone: *Arbores, quas sacriuos vocant, succidite: pedum similitudines, quas per biuios ponunt, fieri vetate, & ubi inueneritis igne cremate.*

⁴ *Non ad caragios.]* Vulgati characteres. sed *caragios* habent omnes antiqui, Tilianus, Bellouacensis ac Pithœanus. Item & S. Eligius: *Non caragios promittentes, quæ explere non valent, non diuinos, non sortilegos, &c. consulere presumatis.* & S. Augustinus sermone 241. de tempore.

⁵ *Archisubdiaconum.]* Pithœanus, *Subarchidiaconum.*

NOTÆ SEVERINI BINII.

¹ *Concilium.]* Ad ecclesiasticam disciplinam nec non monasticam

ANNO
CHRISTI
578.

obseruantiam retinendam, in hoc Concilio sanciti reperiuntur quadraginta quinque Canones; quorum nonnulli etsi in vsu esse desierint, antiquitatis tamen indices remanserunt. Concilium fuit non prouinciale, sed dioecesanum dumtaxat, cui solus Aunacharius eiusdem ciuitatis episcopus cum abbatibus & presbyteris eiusdem dioecesis praefuit. Plura ex iis, quae in Matisconensi II. Concilio statuta fuerant, cuique ipse Aunacharius interfuit, & sexto loco subscripsit, pariter hic repetita esse reperiuntur.

Causa & acta Concilii quae?

Concilium dioecesanum.

^b *Autisiodorensis.* Autisiodorum, inquit Ortelius, *vrbs est in Burgundionibus, vino, quod inde nomen habet, plurimum nobilitata. Hodie Auxerre dicitur secundum quosdam*: ita Ortelius. aliis est ciuitas Galliae Lugdunensis iuxta Sequanam sita, quae a Ptolemaeo Antricum dicitur: meminit eius Antoninus in itinerrario.

Locus Concilii.

^c *Anno Domini.* Paulo post Concilium Matisconense II. hanc Synodum habitam fuisse hoc indicio colligitur, quod Aunacharius utrique interfuerit, quaeque illo Matisconensi secundo communi patrum consensu sancita fuerant, hac Synodo dioecesana suis subditis intimaue- rit.

Tempus.

^d *Non licet, &c. vigilias in festiuitatibus sanctorum facere.* Prohibentur vigiliae quae cum quadam superstitione, quam admixtam habebant, in priuatis domibus fieri consueuerant. Cum enim immediate ante dixisset; *Non licet Conuentus in domibus propriis facere*, subiunxerunt, *nec vigilias in festiuitatibus sanctorum.* Et paulo post: *sed quicumque votum habuerit, in ecclesia vigilet.* Ita intelligenda sunt, quae de superstitiosa vigiliarum obseruatione Canone quinto habentur. Haec expositio confirmatur eo argumento, quod patres Concilii Matisconensis secundi, quemlibet diem dominicum praecedentibus nocturnis vigiliis a fidelibus celebrari constituerint. Quod decretum prouincialis Concilii, cum ipse Aunacharius Autisiodorensis episcopus sua praesentia & subscriptione confirmauerit, non est probabile, ut per hoc dioecesanum Concilium illi constitutioni aliquid derogatum voluerit, cum praesertim Canone vndecimo huius Concilii, de vigiliis Paschae religiose seruandis sanctissimam constitutionem ediderit. Quam frequens fuerit hoc tempore vsus vigiliarum in Gallia, ex Canone primo Concilii Matisconensis II. satis liquido apparet.

Cap. 3. Quae vigiliae prohibeantur.

^e *Vt unaquaeque mulier, quando communicat, dominicalem suam habeat.* Quid per *dominicalem* intelligi debeat, accipe ex sancto Augustino, qui de hoc agit sermone centesimo quinquagesimo secundo de tempore, ubi ait: *Omnes viri, quando communicare desiderant, lauent manus, & omnes mulieres nitida exhibeant linteamina, ubi corpus Christi accipiant, &c.*

Can. 42. Dominicale quid?